

ucureşti

HARALAMB GEORGESCU

Horia Creangă

Este foarte greu să-l evocăm pe Horia Creangă celor ce nu l'au cunoscut de aproape.

Toate calităţile şi cusururile lui sunt dincolo de felul de înţelegere pe care-l avem pentru omul ce trebue să treacă prin viaţă fără să lovească în norme bine fixate, bine hotărâte de morala şi de... ipocrizia noastră.

Iubea prea mult viaţa, îşi iubea prea mult meseria, înţelegea să se dăruiască în plin, nu putea să conceapă să-şi înfrângă elanurile în ascunzişuri şi compromis.

A fost departe de ce numesc unii om ca toţi oamenii, adică un om banal.

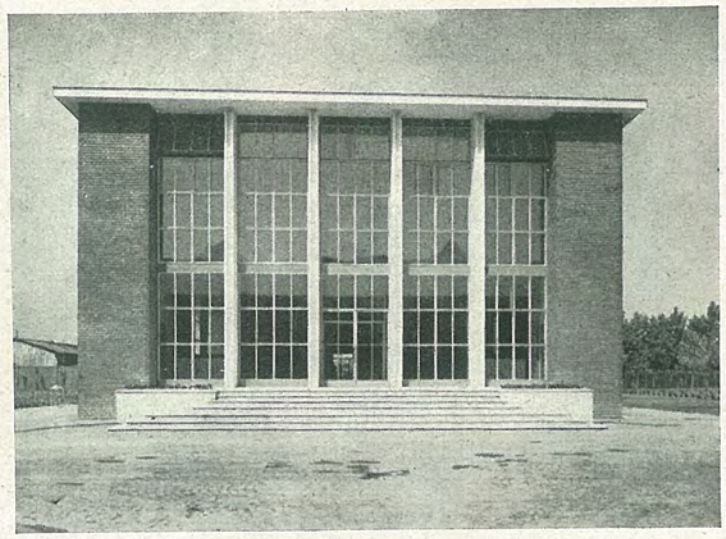
Avea în structura lui fizică şi spirituală o puternică moştenire a Moldovenilor din Humuleşti şi Pipirig, pe care a ilustrat-o bunicul său Ion Creangă povestitorul. Ion Creangă a fost răspopit pentru că a tras cu puşca în ciorile de pe clopotniţă, pentru că şi-a tuns părul şi pentru multe altele. Ion Creangă a supărat în viaţă prea cuvioasele feţe bisericeşti dar şi-a încântat prietenii cu duhul şi dragostea de viaţă.

In urma lui a rămas opera.

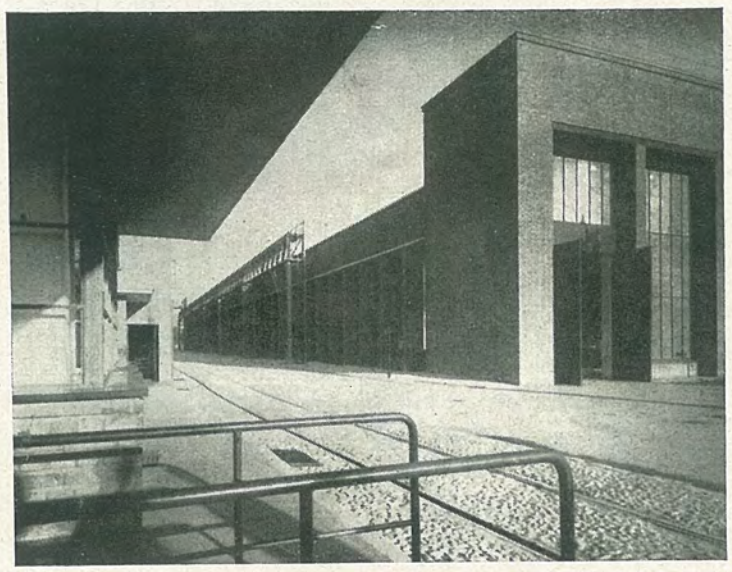
„Amintirile din copilărie" ale copilului neastâmpărat din Humuleşti vor vrăji totdeauna cu farmecul lor pe copiii cuminţi ce vor mai veni.

Horia Creangă era plămădit din acelaş aluat ca şi bunicul său. Ii semăna ca fizic, acelaş cap rotund cu ochii apropiaţi, aceeaşi masivitate, aceeaşi dragoste de viaţă, acelaş neastâmpăr.

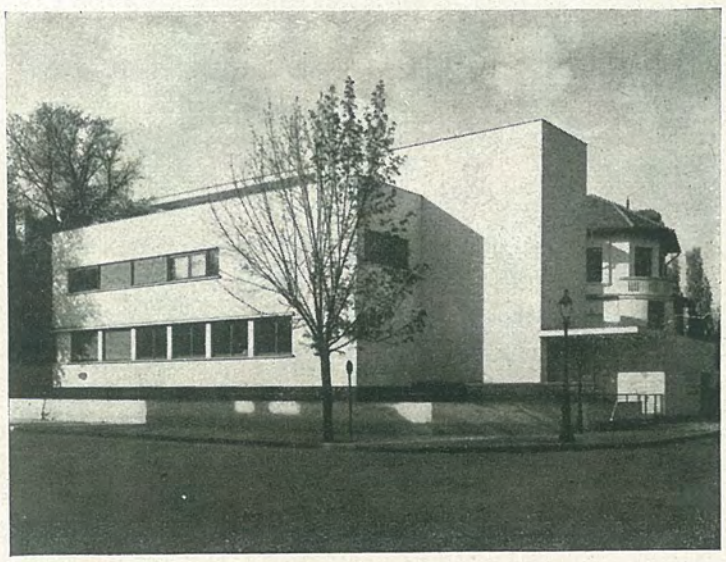
A avut o copilărie grea. A început studiile la şcoala de Arhitectură din Bucureşti înainte de războiul trecut. După ce şi-a făcut datoria pe front, se hotărăşte în 1919 să plece la Paris. Reîncepe studiile şi duce viaţa grea a studentului sărac ce trebue să-şi câştige singur existenţa. In 1926 se hotăreşte să se reîntoarcă în ţară. Se trezeşte dezarmat, într'o atmosferă pe care o uitase. El, arhitectul, care dorea să clădească, trebue să-şi înăbuşe elanul şi revolta şi să accepte un loc de funcţionar. Mai trec câţiva ani grei până când reuşeşte să se afirme la concursul Societăţii Asigurarea Românească şi să realizeze prima construcţie imporiantă, clădirea Aro.

Uzinele Malaxa — Laboratorul

Uzinele Malaxa — Detaliu

Vilă în Parcul Filipescu

De acum drumul îi este deschis.

Avea în urma lui patruzeci de ani de luptă și de lipsuri.

A mai trăit unsprezece ani.

A încercat să mai ia din viață tot ce se mai putea lua ; simțea că este drept așa.

Iubea viața și meseria lui.

In viață a mers așa cum îi grăiau simțurile, așa cum vibrau în el coardele moștenite de la bunicul și de la tatăl său.

In meserie plănuia tot așa, cum simțea.

Nu s'a înscris în nici un curent, în nici o școală oficializată sau de modă, nu făcea concesie nici unui artificiu superficial.

Își gândea opera așa cum a gândit omul primitiv primul vas, nu să devină un pretext de exhibiție ornamentală. O clădire era pentru Creangă „un volum" pe care îl rezolva cu preciziuni de geometru. Iubea linia mare și generoasă. Detesta gabaritele, balconașele, bowindow-urile cari stricau puritatea volumului și pe care învechitele regulamente și falșa urbanistică i le impuneau.

A fost comparat cu Brâncuși, tocmai pentru dragostea de formă pură, primitivă, comună acestor doi artiști.

A fost socotit de unii ca un revoluționar, ca un înstrăinat de alții.

Nu a fost nici una nici alta.

In amețeala timpurilor noastre de pripite prefaceri, mulți cred că trebue să fim o speță conservatoare impermeabilă ideilor noi. Sunt în adevăr idei noi acaparate cu multă credulitate și fără control. Cu timpul însă ideile naive își pierd din atracție se demodează și dispar ; ideile sănătoase însă trăesc și sunt de nedistrus, chiar dacă au fost uitate, sunt descoperite din nou, iarăși și iarăși.

Horia Creangă a mers în meseria lui cu aceste adevăruri cunoscute de când omul civilizat construește. A folosit o tehnică nouă pentru aceste adevăruri eterne, adevăruri ce aparțin omenirii întregi și cari nu pot fi zăgăzuite în frontiere. Folosind aceste adevăruri, opera lui devine universal valabilă, se integrează în universalitatea spre care tinde adevărata artă.

Suntem de acord să afirmăm că arta este universală, atunci când luăm pe Greci, pe Gotici, pe artiștii renașterii ca exemple, dar când un artist al nostru reușește să forțeze prin opera lui frontierele de creație în care ne complacem să ne limităm, se ridică proteste și acuzări de înstrăinare.

Se poate oare contesta că un Creangă nu a fost neaoș român ?

Arhitectura lui Horia Creangă este și va rămâne românească, zămislită de creer românesc pe pământ românesc.

Când va trebui să dovedim realizările noastre de artă românească în spațiul dintre cele două mari războaie, Creangă va răsări cu opera lui — mare, pe măsura modestiei noastre — ca o afirmare ce poate sta alături de eforturile universale ale artei și tehnicei construcției.

Criticat sau lăudat în viață, Horia Creangă se mulțumește să zâmbească și să spună :

„Este bine să se vorbească despre un om în aceeași măsură și de bine, și de rău, este groaznic să nu se vorbească deloc !"

Timpul va dovedi cât de mare a fost efortul lui Horia Creangă în puținii ani în care i-a fost dat să poată realiza.

Horia Creangă va rămâne viu cu gândul și opera lui, așa cum a rămas viu și bunicul său Ion Creangă răspopitul.

A fost un om, va rămâne pentru totdeauna un arhitect.

Uzinele Malaxa
Detaliu

Palatul ARO

București